

Obszerne zmiany w procedurze zabezpieczenia dziecka. Rola i uprawnienia OPS i pracownika socjalnego w procedurze zabezpieczenia dziecka z rodziny. Czym powinien kierować się pracownik socjalny przy podejmowaniu decyzji o zabezpieczeniu dziecka? Kto powinien zająć się zabezpieczeniem dziecka po godzinach pracy OPS? Kto ponosi koszty transportu dziecka podczas realizacji procedury jego zabezpieczania? Omówienie zmian w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

Wideoszkolenie PCC Poland skierowane do pracowników ośrodka pomocy społecznej, którzy zajmują się procedurą zabezpieczenia dzieci od rodzin w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie

Grzywny związane ze zmianami w procedurze zabezpieczenia dziecka

W trakcie szkolenia dowiedzą się Państwo, jak zmieniły się zasady udziału policji w odebraniu dzieci, jakie są nowe sposoby wnioskowania o wsparcie policji w czynnościach pracowników socjalnych, a także jak zmienił się sposób przewozu odebranego dziecka. Usłyszą także Państwo o dużych zmianach z ustawą Kamilka, jakie będą nowe zadania i obowiązki pracowników socjalnych, a także jakie kary grożą pracownikom OPSów za brak podjęcia działań. Otrzymają także Państwo kwestionariusz szacowania ryzyka przy odebraniu dzieci. Dowiedzą się także Państwo, jak dokonać oceny wstępnej oraz jakimi przepisami kierować się podczas wydawania decyzji o zabezpieczeniu dziecka. Przekażemy wiedzę dotyczącą przebiegu procedury zabezpieczenia dziecka z rodziny w różnych przypadkach, zgodnie z przepisami prawa. Decydując się na udział w tym videoszkoleniu otrzymują Państwo 7-dniowe darmowe konsultacje z prowadzącą.

W programie m.in.:

- Jakie są uprawnienia pracownika socjalnego i okoliczności pozwalające na korzystanie z procedury zabezpieczenia dziecka
- Jaka jest odpowiedzialność karna i dyscyplinarna pracownika socjalnego za niedopełnienie obowiązków służbowych?
- Czy zasadne jest zabezpieczenie dzieci od matki, która nie jest w nałogu? Czy brak wypełniania obowiązku szkolnego przez matkę może pozbawić ją praw rodzicielskich?
- Czy pracownik socjalny powinien zająć się procedurą zabezpieczenia dziecka na wezwanie pedagoga szkolnego? Kto odpowiada za zabezpieczenie dziecka, jeśli problem został zgłoszony w szkole, ale zagrożenie życia i zdrowia wynika z sytuacji panującej w domu?
- Co może grozić OPS w przypadku niepotwierdzenia istnienia zagrożenia dobra dziecka?
- Prawidłowe dokumentowanie przeprowadzonych czynności - jaką dokumentację gromadzić? Jak radzić sobie w przypadku braku regulacji prawnych?
- Propozycje podstawowych elementów porozumień między urzędem a ośrodkiem pomocy społecznej w sprawie współpracy

Wzory pism, jakie otrzymają uczestnicy:

- Zażalenie na czynność odebrania dziecka na podstawie art. 12a ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- Pouczenie dla rodzica/opiekuna o prawie do złożenia zażalenia w sytuacji odebrania dziecka
- Oświadczenie osoby/instytucji przejmującej opiekę nad odebrany dzieckiem o powierzeniu dziecka przez pracownika socjalnego
- Protokół z czynności podjętych przez pracownika socjalnego w sytuacji konieczności odebrania dziecka z rodziny w razie stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia
- Zawiadomienie Sądu Rejonowego o odebraniu dzieci
- Przykłady prawidłowo wypełnionych dokumentów podczas czynności odebrania dzieci – protokoły z czynności służbowych, załączniki do protokołów, czyli działania wezwanych służb – Policja, ochrona zdrowia, pouczenie dla rodzica, któremu odbieramy dziecko, oświadczenie osoby, której powierzamy dziecko, „Niebieska Karta – A”, zawiadomienia sądu o odebraniu dzieci
- Postanowienie sądu sankcjonujące czynność odebrania dziecka
- Przykład protokołu ze zdarzenia, podczas którego nie było podstaw do odebrania dziecka i odstąpiono od czynności przewidzianych art. 12a ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

Szczegółowy program szkolenia:

UWAGA! OMÓWIMY OBSZERNE ZMIANY W PROCEDURZE ZABEZPIECZENIA DZIECKA, MIĘDZY INNYMI:

- Zmiany w związku z ustawą Kamilka
- Uczestnicy otrzymają nowy kwestionariusz szacowania ryzyka przy odebraniu dzieci

Pytania uczestników, na które odpowiedzieliśmy podczas ostatniego szkolenia:

- Czy pracownik socjalny powinien uczestniczyć w zabezpieczeniu dziecka po godzinach pracy?
- Na jaką podstawę prawną należy powołać się, gdy ma dojść do zabezpieczenia dziecka w szpitalu tuż po porodzie z tytułu niewydolności wychowawczej?
- Co w przypadku, gdy wiemy, że matka nie poradzi sobie z opieką nad dzieckiem (jest niepełnosprawna i sama sobie nie radzi)?
- Czy pracownik socjalny PCPR-u może wziąć udział w interwencyjnym zabezpieczeniu dziecka?
- Co, jeżeli najbliższa rodzina jest poza miastem? Kto przewozi dziecko?
- Jeżeli jedziemy do rodziny i zastajemy matkę pod wpływem alkoholu, a dziecko jest starsze, nie ma oznak przemocy, to czy zakładamy NK?
- Często zabezpieczaliśmy dzieci w związku z tym, że matka sprawowała opiekę pod wpływem alkoholu. Dziecko nie wyglądało na krzywdzone, ale musieliśmy umieścić je w RDD. Towarzyszyła nam policja i wezwaliśmy zespół ratowników, którzy stwierdzili, że sami dziecka nie mogą zbadać. Co wtedy?
- Czy pracownik socjalny może poprosić rodzica o rozebranie dziecka w celu oględzin ciała?
- Co, jeśli taksówka, która została wezwana przez pracownika socjalnego będzie miała kolizję?

1. Zmiany w procedurze zapewnienia ochrony dziecku:

- Co oznacza usunięcie z ustawy zapisu „bezpośrednie” zagrożenie życia lub zdrowia dziecka?
- Jak dokonać wstępnej oceny i na jakiej podstawie mamy stwierdzić zagrożenie życia i zdrowia dziecka? Czym się kierować przy podejmowaniu decyzji o zapewnieniu ochrony dziecka? Co bierze się pod uwagę w pierwszej kolejności?
- Czy stan po spożyciu alkoholu przez rodzica takie zagrożenie stwarza?
- Co oznacza usunięcie z ustawy zapisu „podczas wykonywania czynności służbowych”? Czy pracownicy socjalni będą musieli pełnić dyżury w nocy lub będą wzywani do interwencji przez Policję w weekendy i w czasie wolnym od pracy, czy będziemy pracować całodobowo?
- Czy Policja musi wzywać pracownika socjalnego do każdej interwencji dot. zagrożenia dziecka związanego z przemocą domową? Jakie są uprawnienia Policji związane z zabezpieczaniem dobra dziecka? Czy funkcjonariusz policji może przekazać dziecko pod opiekę sąsiadom?
- Czy funkcjonariusz policji może zostawić dziecko pod opieką rodziny?
- Kto powinien zająć się odebraniem dziecka po godzinie 15.30? Odebranie dziecka z rodziny po godzinach pracy OPS
- Czy powinien być dyżurny pracownik socjalny, który będzie mógł pojechać na interwencję po godzinach pracy?
- Wzór pouczenia rodziców, opiekunów prawnych lub faktycznych dziecka, któremu pracownik socjalny zapewnił ochronę w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową – rozporządzenie weszło w życie 23 czerwca 2023 r.

2. Jakie są przesłanki zapewnienia ochrony dziecka przez pracownika socjalnego?

- Jeżeli jedna ze służb nie widzi przesłanki przemocy, to czy jest podstawa do odebrania dziecka?
- Co to jest przemoc w rodzinie? Czy każde negatywne zachowanie rodzica wobec dziecka jest przemocą?
- Rozpoznawanie symptomów dziecka krzywdzonego. Metody i narzędzia oceny ryzyka krzywdzenia dziecka
- Objawy, które mogą świadczyć o przemocy fizycznej
- Krótkoterminowe psychologiczne skutki przemocy
- Długoterminowe skutki przemocy, obserwowane najczęściej u dzieci starszych
- Zestawienie czynników ryzyka krzywdzenia dziecka
- Rozpoznawanie przemocy seksualnej wobec dziecka
- Algorytmy postępowania w przypadku podejrzenia przemocy wobec dziecka
- Kto ma obowiązek zgłosić narażenie dobra dziecka? Podstawa prawna obowiązku zawiadomienia organów ścigania i sądu opiekuńczego
- W jakich sytuacjach pracownik socjalny ma uprawnienie do zabezpieczenia dziecka?
- Jak postąpić w sytuacji wezwania do pijanej matki i 2 letniego, zaniedbanego dziecka w towarzystwie niespokrewnionego mężczyzny? Czy taka sytuacja jest zagrożeniem przemocą?
- Czy pracownik socjalny ma prawo zabezpieczyć dziecko, które zostało przyprawione do OPS przez matkę pod wpływem alkoholu? Czy w tej sytuacji nastąpiło zagrożenie zdrowia i życia?
- Czy występuje zagrożenie życia i zdrowia w sytuacji rodziców spożywających alkohol, których dzieci poszły spać?
- Co w przypadku, gdy matka zostawia dzieci pod opieką dorosłego członka rodziny, który sam jest niewydolny wychowawczo i ma asystenta rodziny?
- Czy rodzic może pozostawić dziecko bez opieki w domu lub na podwórku? Czy prawo definiuje granicę wieku, poniżej której dziecka nie można zostawić bez opieki nawet na krótki czas? Czy dzieci powyżej 8. roku życia mogą opiekować się młodszym rodzeństwem w nocy?

- Czy pracownik socjalny powinien zająć się procedurą zabezpieczenia dziecka na wezwanie pedagoga szkolnego? Kto odpowiada za zabezpieczenie dziecka, jeśli problem został zgłoszony w szkole ale zagrożenie życia i zdrowia wynika z sytuacji panującej w domu?
- Czy zasadne jest odebranie dzieci matce, która nie jest w nałogu? Czy brak wypełniania obowiązku szkolnego przez matkę może pozbawić ją praw rodzicielskich?
- Jak postępować w sytuacji, w której obydwoje rodzice są pod wpływem alkoholu? Pod czyją opieką powinny znaleźć się dzieci?
- Jak postąpić w sytuacji, kiedy matka jest pijana a dziecko znajduje się pod opieką sąsiadki?
- Procedura zapewnienia ochrony dzieci z powodu niezdiagnozowanej choroby psychicznej rodzica/opiekuna

3. Jaka jest odpowiedzialność pracownika socjalnego związana z zabezpieczeniem dziecka

- Czy może grozić OPS proces karny w przypadku nie potwierdzenia istnienia zagrożenia dobra dziecka? Pod jakim kątem przygląda się sędzia skardze złożonej przez rodziców?
- Odpowiedzialność pracownika socjalnego za przekroczenie kompetencji lub za niedopełnienie obowiązków służbowych? Jaka jest odpowiedzialność karna pracownika socjalnego?

4. Dokumentowanie procedury zapewnienia ochrony dziecku, obowiązki pracownika socjalnego

- Jak skonstruować pismo do sądu? Jakie informacje powinny się w nim znaleźć? Wzór wniosku
- W jakich sytuacjach należy napisać wniosek do sądu?
- Kto powinien zwrócić się do sądu o wgląd w sytuację rodziny
- Jakie oczekiwania może uwzględnić OPS względem sądu?

5. Przewóz zabezpieczonego dziecka

- Kto przewozi dziecko, jeżeli MOPS nie dysponuje samochodem?
- Kto odpowiada za przewóz dzieci?
- Kto ma przewozić odebrane dzieci i czym?
- Jak bezpiecznie przewozić odebrane dzieci?
- Kto dowozi dziecko do placówki? Z ustawy wynika jasno, że powinna to być gmina ale policja ma obowiązek zabezpieczyć transport dziecka do końca. Czy to oznacza konieczność dziecka przez dwa samochody?
- Kto przewozi dziecko na badania?
- Czy pracownik socjalny może przewozić odebrane dziecko własnym środkiem transportu? Jeśli tak, to w jakim wieku powinno być dziecko?
- Kto przewozi dziecko, jeżeli MOPS nie dysponuje samochodem? Czy policja może przetransportować dziecko?
- Kto ponosi koszty w przypadku transportu dziecka taksówką?
- Kiedy dziecko może być przewożone z pracownikiem socjalnym, a kiedy nie?
- Czy dziecko powinno być przewożone w foteliku czy bez?

6. Współpraca z Policją i ochroną zdrowia w ramach procedury zapewnienia ochrony dziecku

- Problemy ze współpracą z przedstawicielami ochrony zdrowia w procedurze zapewnienia ochrony dziecku
- Jakie kroki podjąć w przypadku odmowy współpracy przez ochronę zdrowia?
- Co w przypadku, gdy lekarz pierwszego kontaktu, który zna rodzinę odmawia udziału w interwencji przy zabezpieczeniu dziecka i nie wyznacza pielęgniarki?

- Czy w takim przypadku należy wezwać zespół ratownictwa medycznego?
- Czy mogą odmówić przyjazdu?
- Czy zabezpieczenie dziecka może odbyć się przy udziale tylko pracownika socjalnego i policji?
- Jak reagować i jakich używać kontrargumentów na sugestie obciążenia kosztami pomocy ze strony służby zdrowia?
- Jakich argumentów używać aby się dogadywać?
- Jakie podjąć kroki w przypadku podnoszenia zasadności wszczęcia procedury zapewnienia ochrony dziecku przez lekarza?
- Udział Policji przy zabezpieczeniu dziecka
- Co zrobić, gdy policjant odmówi wezwania pogotowia?
- Jeżeli jedna ze służb nie widzi przesłanki przemocy, to czy jest podstawa do odebrania dziecka?

7. Prawidłowe dokumentowanie przeprowadzonych czynności. Dokumenty, które musi wypełnić pracownik socjalny. Wzory przydatnych dokumentów

- Obowiązki pracownika socjalnego przy odebraniu dziecka
- Jak przygotować się do kontroli aby wszystkie dokumenty były gromadzone z obowiązującymi przepisami?
- Problem z różnorodnością interpretacji przepisów. Jak radzić sobie w sytuacjach gdzie brakuje regulacji prawnych?
- Najważniejsze przepisy kodeksu rodzinnego i opiekuńczego

8. Najczęstsze problemy i dylematy związane z procedurą zabezpieczenia dziecka i możliwości ich rozwiązania

- Przyjazny Patrol w Lublinie – czy ten projekt się sprawdza?
- Co w sytuacji, gdy dziecko nie chce iść do babci, a chce trafić do chrzestnej, która nie jest z nim spokrewniona?
- Czy pracownik socjalny może na osobności rozmawiać z dzieckiem?
- Co, jeżeli dziecko samo przychodzi do ośrodka i zgłasza pracownikowi socjalnemu przemoc? Czy możemy przeprowadzić z nim rozmowę?
- Czy wręczamy pouczenie o możliwości złożenia zażalenia rodzicom znajdującym się pod wpływem alkoholu lub środków odurzających? Czy protokół z interwencji z zastosowaniem przepisu art. 12a podpisuje tylko pracownik socjalny?
- Czy przedstawiciele służb uczestniczących w interwencji powinni również się podpisać?
- Czy zostały wydane jakieś wytyczne Komendanta Głównego Policji w sprawie realizacji przez funkcjonariuszy procedury w ramach przepisu art. 12a?
- Kto odpowiada za opiekę nad dzieckiem, a kto za procedurę podczas zabezpieczenia dziecka w godzinach pracy dyżurnego pracownika socjalnego?
- Czy każdy pracownik socjalny ma prawo realizacji procedury zabezpieczania dziecka?
- Czy konieczne jest wezwanie pogotowia przy każdej próbie zabezpieczenia dziecka? Czy gmina może tłumaczyć się brakiem wezwania pogotowia procedurą wewnętrzną?
- Na czyje wezwanie do zabezpieczenia dziecka policja może reagować? Czy tylko na wezwanie pracownika socjalnego?
- Gdzie można umieszczać dzieci odebrane rodzicom?
- Komu z rodziny można przekazać dzieci jeśli rodzice, z różnych przyczyn, nie mogą zająć się dziećmi?
- Jak wygląda procedura przekazania dziecka rodzinie nie zamieszkującej razem?

- Czy pracownik socjalny powinien postępować pochopnie ale zgodnie z przepisami? Czy warto upominać, kontrolować i współpracować z rodziną, która znalazła się w trudnej sytuacji?
- Gdzie powinny trafić zabezpieczone dzieci na jeden, dwa dni lub tylko noc?
- Jak postępować, gdy nie ma bliskich osób? Procedura umieszczania dzieci w instytucjonalnej formie wsparcia przez pracownika socjalnego
- Jak postąpić w sytuacji, gdy w miejscu zabezpieczenia dziecka nie ma najbliższej rodziny i przewozimy dziecko do zawodowej rodziny zastępczej, pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego, a na miejscu okazuje się, że nie jest możliwe umieszczenie dziecka z uwagi na zbyt dużą liczbę dzieci i następuje odmowa przyjęcia dziecka po 15:30?
- Umieszczanie dzieci w pieczy zastępczej z perspektywy: a) policji, b) kuratora, c) pracownika socjalnego
- Jak współpracować z odebrnym dzieckiem? Kto odpowiada za opiekę nad dzieckiem: pracownik socjalny czy asystent rodzinny?
- Rola asystenta rodziny przy niewydolności wychowawczej rodziców lub opiekunów
- Jak chronić bezpieczeństwo i spokój psychiczny dziecka?
- Czy każda interwencja, w której dochodzi do odbioru dziecka wymaga objęcia rodziny procedurą Niebieskiej Karty?
- Czy wystarczającym będzie założenie NK rodzinie w dniu interwencji i odebrania dziecka?
- Czy zawsze należy zakładać procedurę Niebieskie Karty, także przy zaniedbaniu?
- Odbieramy dziecko, a podczas interwencji dowiadujemy się o sytuacji traumatycznej. Rozłączamy rodzinę i wiemy, że dziecko do tej rodziny w najbliższym czasie na pewno nie wróci. Czy rozpoczynamy procedurę Niebieskie Karty? Sprawa zostaje skierowana do sądu, dziecko jest izolowane. Jak dalej prowadzić procedurę, gdy nie będzie już razem sprawcy i małoletniej ofiary?
- Czy każdorazowo przed podjęciem interwencji powinien pojawić się wniosek o pracę w godzinach nadliczbowych? Czy pracownik socjalny nie powinien podejmować interwencji w godzinach popołudniowych?
- Czy policja ma obowiązek przewieźć dziecko do rodziny zastępczej? Były takie odmowy ze względu na powoływanie się na przepisy ustawy Prawo o ruchu drogowym, w której uregulowane są warunki przewozu dziecka.
- Czy pracownik socjalny będący w pracy nie musi uczestniczyć w każdym zabezpieczeniu?
- Dziecko zostało pobite w szkole, pedagog wezwał policję, która poprosiła nas o interwencję i podjęcie działań na podstawie przepisu art. 12a. Kto w takiej sytuacji powinien podjąć działania – policja czy pracownik socjalny?
- Czy zespół ratownictwa medycznego ma obowiązek przyjechać na interwencję i zbadać stan dziecka? Mieliśmy odmowę przyjazdu pogotowia i lekarza rodzinnego, więc wraz z policją zawieźliśmy dziecko na izbę przyjęć do szpitala.
- Czy pracownik socjalny może zawieźć dziecko do szpitala swoim prywatnym samochodem? Czy dziecko musi zostać przewiezione radiowozem?
- Jaka jest podstawa prawna do przewozu dwulatka bez fotelika?
- Jeżeli w OPS-ie jest samochód służbowy, to czy można go wykorzystać do przewozu dzieci w godzinach pracy, jak i po godzinach?
- W jaki sposób zweryfikować pokrewieństwo?
- Czy pracownik socjalny idący na wywiad do rodziny może zażądać okazania dziecka, żeby zobaczyć, czy nie ma widocznych śladów przemocy?
- Czy w sytuacji podejrzenia stosowania przemocy można zapytać sąsiadów? Osoba podejrzana o stosowanie przemocy zasłania się przepisami RODO.

- Kto powinien reprezentować dziecko jako opiekun faktyczny?
- Czy po godzinach pracy pracownik socjalny może odebrać dziecko z rodziny?
- Co z dzieckiem, jeżeli w powiecie nie ma rodziny zastępczej, placówki ani najbliższej rodziny?
- Czy do odbioru interwencyjnego jest upoważniony wyłącznie pracownik socjalny PCPR? Czy również osoba zajmująca stanowisko pedagoga lub interwenta kryzysowego?
- Co w sytuacji, gdy pogotowie i lekarz rodzinny odmawiają przyjazdu?
- Czy w każdym przypadku zabezpieczenia dziecka zakładamy NK?
- Co w sytuacji, gdy matka zostawia śpiące 3-letnie dziecko samo w domu, a w tym czasie jedzie do przedszkola po starsze dziecko? Sytuacja trwała około 15-20 minut. Przed przyjazdem służb kobieta wraca, za każdym razem jest trzeźwa. Czy w takim przypadku wystarczające jest wystosowanie pisma do sądu z informacją o zaistniałej sytuacji? Czy należy zabezpieczyć dziecko?
- Czy o każdym zabezpieczeniu dziecka informujemy sąd?

Prowadzący:

Małgorzata Rabczewska – praktyk, specjalista pracy socjalnej oraz specjalista przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Koordynator Sekcji ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie oraz członek Zespołu Interdyscyplinarnego w Lublinie, koordynator grup roboczych ds. procedury „Niebieskie Karty”. Wieloletni wykładowca Wydziału Politologii UMCS w Lublinie, Wyższej Szkoły Społeczno – Przyrodniczej im. W. Pola oraz Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie, m.in. z zakresu polityki społecznej oraz administracji publicznej, trener podczas licznych szkoleń dot. procedury NK i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, autor licznych publikacji naukowych z zakresu pomocy społecznej oraz lokalnej polityki społecznej. Absolwent Wydziału Politologii UMCS w Lublinie specjalność Samorząd i Polityka Lokalna, ukończone liczne szkolenia i kursy specjalistyczne, w tym specjalizacja I stopnia w zakresie pracy socjalnej, certyfikat MEN w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Terminy i szkolenia

Data: 13 sierpnia 2024 10:00-15:00

Miejsce: Wideoszkolenie

Data: 26 września 2024 10:00-15:00

Miejsce: Wideoszkolenie

Data: 04 grudnia 2024 10:00-15:00

Miejsce: Wideoszkolenie

Prawa autorskie do niniejszego programu przysługują Private Corporate Consulting Sp. z o.o. Udostępnianie, kopiowanie i przerabianie niniejszego programu bez pisemnej zgody Private Corporate Consulting Sp. z o.o., zagrożone jest odpowiedzialnością karną oraz cywilną